N°. 108. DE GRONDWET. 18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve [illegible].

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 29 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Vóor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek »ADVERTENTIEN« in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven Advertentien, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van Advertentien verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

De *Amsterdamsche Courant* is heden in eene overheerlijke luim geweest. De kermis-vreugd heeft, het is onmiskenbaar, haar weldadigen invloed op de redactie uitgeoefend, en nog duizelende van al de kermispret heeft zij haar patroon, het Ministerie, verdedigd met al de snedige uitvallen, die zij welligt een paar avonden te voren van een of anderen *Clown* heeft afgeluisterd. De abonnés hebben daar een buitenkansje gehad, dat hun niet dikwerf te beurt valt. Wij kunnen ons voorstellen, hoe ze in hun schik zullen zijn, als ze hun stroeve besje zulke vlugge sprongen zien maken.

Het spreekt wel van zelf, dat de snaaksche uitvallen gerigt zijn tegen »*de Grondwet.*« Jammer slechts, dat op het slot van de heerlijke alleenspraak behoort te worden toegepast: »*Vous vous fachez, donc vous avez tort.*«

En wat wil nu het suffende *Amsterdamsche* besje?

Het wil vooreerst niet dulden, dat wij een ingezonden stuk, waarin wordt bewezen, dat de heer VAN REENEN zonderlinge circulaires over de toepassing der Gemeentewet uitvaardigt, *uitmuntend* noemen. En om [illegible] van het stuk onregt heeft, wijst de [illegible] op circulaires van den heer THORBECKE, die, naar [illegible] oordeel ook geen steek konden houden, en op een *m* (in plaats van een *n*) op drie, zegge *drie n's* (in plaats van zoovele *m's*), die door het verzuim van den corrector, in een paar latijnsche spreuken zijn blijven staan! Onomstootelijke bewijzen, dat de heer VAN REENEN *geene* zonderlinge circulaires uitvaardigt!

In de tweede plaats, maakt het ministriële orgaan zich verschrikkelijk boos, omdat wij hebben geconstateerd, »dat de heer VAN REENEN den Koning had »voorgedragen, een persoon te benoemen tot *Voorzitter* »der Eerste Kamer, die op het tijdstip der benoeming »en van de aanvaarding zijner functiën, *geen wettig* »*erkend lid was der Kamer.*«

En wat antwoordt de *Amsterdamsche*?

1°. Dat de heer BLANKENHEIM, onder het ministerie THORBECKE [illegible] was benoemd tot voorzitter in de Eerste Kamer, voor dat zijne geloofsbrieven onderzocht waren. Bewijst dit, dat *daarom* de heer VAN REENEN goed heeft gehandeld? Is het voor een Minister der »tegenovergestelde rigting« niet wat vernederend, om zich te hooren verdedigen door de feilen, die welligt zijn voorganger van de contra-tegenovergestelde rigting heeft begaan? Hebben *wij* ooit gezegd, dat op de benoeming van den heer BLANKENHEIM *geene* aanmerking zou zijn te maken? De *Amsterdamsche* spreekt van een »*ongelijke weegschaal*«; maar zij vat niet regt, hoe wij over de benoeming van den heer BLANKENHEIM hadden *kunnen* spreken, *toen wij er nog niet waren.*

2°. Dat de heer PHILIPSE wel degelijk lid is geweest van de Eerste Kamer, toen hij tot haren voorzitter werd benoemd; want, let wel: »het onderzoek van de »geloofsbrieven is slechts een onderzoek of de keuze »wettig is; maar het lidmaatschap bestaat uit krachte »der benoeming.«

Wat hebben wij gezegd? De heer PHILIPSE was geen *wettig erkend lid* der Kamer, en dat is niet te loochenen. Het onderzoek kan het lidmaatschap, uit krachte der benoeming bestaande, doen *vernietigen*; en zoolang dus dit onderzoek niet is afgeloopen, is men wel feitelijk *lid*, maar men mag geen enkele handeling van de Kamer [illegible] *geen lid*. Onderstel, dat de geloofsbrieven van den heer PHILIPSE niet in orde waren bevonden. Dan had die heer, die reeds den *vorigen* dag als president fungeerde, naar huis moeten keeren, en de Eerste Kamer zou er zich, meenen wij, al zeer weinig aan gestoord hebben, indien dan de heer PHILIPSE zou gezegd hebben: »Ja maar, de *Amsterdamsche Courant*, ergo het *Ministerie* zegt: dat het lidmaatschap uit krachte der *benoeming* bestaat.« Wij achten den heer PHILIPSE te hoog, om te kunnen gelooven, dat hij zich op eene zoo dwaze verdediging zou beroepen!

Alvorens dus de *Amsterdamsche Courant* spreke van »*staatsregt*« had zij mogen denken aan *gezond verstand.* »Philosophen« zijn de redacteurs van »*de Grondwet*« gewis niet; althans van de »*wijsbegeerte van het regt*« verlangen zij niets te weten.

Wil de *Amsterdamsche* evenwel een bewijs, dat het »*de Grondwet*« niet alléén is, die zich durft vermeten, om de benoeming van den heer PHILIPSE af te keuren, echter niet om den persoon, zij leze de volgende regels uit het *Tielsche Weekblad*.

»Wij mogen echter niet onopgemerkt laten voorbijgaan, dat de Ministers, uit groote voorzigtigheid, eene groote onvoorzigtigheid hebben begaan, door, namelijk, op den 19en dezer de vereenigde zitting der beide Kamers te laten presideren door den heer PHILIPSE, die toen *geen lid* was van de Staten-Generaal. — Op den 18en September was het mandaat van dien heer *verstreken en eerst op den 20sten is hij*, na onderzoek van zijne geloofsbrieven in de Eerste Kamer, *weder lid van de Staten-Generaal geworden.* De praesumtie, die bij eene nieuwe Kamer gelden *moet* voor al de leden, dat hunne keuze aan geene zwarigheden is onderhevig, mogt *hier* niet gelden *en wij hebben dus het zonderlinge schouwspel gezien*, dat de Staten-Generaal zijn gepresideerd door een voorzitter, *die geen lid was van de vergadering.*

»De personele achting die men den heer PHILIPSE, zoo teregt, toedraagt, heeft welligt menig lid teruggehouden van het maken eener aanmerking, die voor hem onaangenaam zou zijn geweest, hoewel de schuld bij 's Konings Ministers was gelegen.«

De *Amsterdamsche Courant*, die ingezonden stukken ontvangt van den heer VAN DAM VAN ISSELT, zal weldoen, indien zij nu ook het *Tielsche Weekblad* beduidt, dat *zijn redacteur* van Staatsregt niets afweet, en niets anders is dan een »philosooph«!

De Nederlander schijnt in N°. 989 voldaan te zijn over de door ons gegeven ontwikkeling der toepassing van art 1 der Wet op de Kerkgenootschappen in anti-revolutionnairen zin; — maar voegt er bij:

»Deze ontwikkeling, door *de Koninklijke approbatie* »in verband te brengen met de vrees voor de *anti-* »*revolutionnaire* partij, stelt wederom de onbillijkheid »der tegenpartij in het licht.«

»Zij verzwijgt dat juist de *anti-revolutionnaire* partij »die *Koninklijke approbatie* afkeurt en *vrijheid der* »*Gemeenten* tegenover het wereldlijk gezag verlangt.«

»Tot nu toe hebben, zoover ons bekend is, enkel *anti-* »*revolutionnairen* van het *collatieregt* afstand gedaan.«

Hoe?

De Koninklijke approbatie blijft eene vereischte, daar zij *ook na de uitvaardiging* der Wet op de Kerkgenootschappen wordt gevraagd en verleend.

De *afkeuring* dier approbatie door de anti-revolutionnaire partij is nog geen bewijs, dat een anti-revolutionnair Ministerie haar zou afschaffen; daar men van die zijde wel eene wet heeft helpen aannemen die men eerst afkeurde, ook na de veranderingen die men er in wilde hebben.

Maar van die afkeuring blijkt ook niets.

Integendeel het adres *aan den Koning*, in Augustus 1848 door de Vergadering van het Odéon te Amsterdam opgezonden, is *op zich zelf beschouwd* reeds een bewijs, waar men de perken van het staatsgezag in kerkelijke zaken stellen wil.

Afstand van *collatieregt* is thans eene gedwongen fraaijigheid, nu de electie slechts geschiedt uit een door de gemeente voorgedragen dubbeltal. (Art. 2. Souv. besluit dd. 28 Sept. 1814 n°. 4.)

Zoover ons bekend is, hadden de HH. *Groen van Prinsterer* en *Elout* slechts een regt van *agreatie*, geenzins van *electie* voor de gemeenten *Ursem* en *Soeterwoude.*

Is het verwijt van onbillijkheid verdiend?

De Nederlander vraagt in n°. 991:

»Waaruit is de ondergeschiktheid van het Ministerie »aan de anti-revolutionnaire partij gebleken?

»Uit de discussie over het *adres?*

»Of uit het tot stand komen eener *wet*, die door de »anti-revolutionnaire partij niet begeerd wordt?«

Wij antwoorden:

Het beslissend overwigt der anti-revolutionnaire Kamerleden bij de behandeling der *wet*, als een gevolg van den zamenloop der omstandigheden en van de verhouding der partijen, was door het Ministerie voorzien.

De Nederlander herinnert in n°. 993 aan hetgeen de anti-revolutionnaire partij *onder het Ministerie* THORBECKE heeft gezegd en verrigt, als eene *tegen het Ministerie* VAN HALL opgehevene roede:

»Onze tegenwoordige positie is dus afwachten, *hoewel* »*niet zorgeloos.* Ons standpunt is *speculatief*, speculatief »in den zin van een met *beginsels gewapend op de* »*wacht staan*; niet in dien zin, dat door ons op den »val van het Ministerie zou worden gespeculeerd.«

En toch niet het [illegible], de *machinatien* der anti-revolutionnaire partij:

niet »omdat het met de herhaalde voordragt der wet »op het *Armbestuur*, *de onafhankelijkheid van alle ge-* »*zindheden* in den kring van kerkelijk zelfbeheer, doof »voor de algemeene afkeuring, voorbijzag«;

niet »omdat het telken jare meer onvermogend ge- »weest is, om zijne theorien in vereeniging te brengen »*met den eisch der Grondwet* en *met de behoefte van het* »*Nederlandsche volk*«,

zoo als de *Nederlander* in n°. 994 meent; maar omdat de alarmklok geluid werd door de kerkelijken tegen de bisschoppen, die er toch gekomen zijn, en het Ministerie THORBECKE niet wilde zijn de gedienstige slaaf van een *volkswaan* van den dag.

Zulk een middel is thans niet meer noodig, omdat de meerderheid in de Tweede Kamer door het beslissende overwigt der anti-revolutionnaire leden wordt bepaald.

De Zutphensche Courant schrijft:

»De Gemeentewet bevat nog zoo vele vreemde, druk- »kende en onuitvoerbare bepalingen, dat eene herzie- »ning allezins de moeite zoude beloonen.«

Bij [illegible] in de ministeriële dagbladen [illegible].

Zulke onbeduidende en niets beteekenende verklaringen verraden niet zelden een oppervlakkig en onbestemd oordeel.

Eene bloote aanwijzing van zulk eene vreemde, drukkende en onuitvoerbare bepaling zou de bevoegdheid staven, om over de doelmatigheid der Gemeentewet te oordeelen.

Het wordt mode, op de organieke wetten te smalen. Het oordeel van *practische* mannen heeft meerder waarde.

Dat oordeel was en blijft over het algemeen zeer gunstig.

Het *Dagblad van Leyden* zegt in zijn [illegible] HH. Taets van Amerongen c. s. door [illegible] liberalen zijn misleid, toen zij hunne [illegible] aan het door HH. Thorbecke c. s. [illegible] bijzonder ontwikkelde voorstel [illegible] der toenmalige Grondwet; — en [illegible] toen de heer Thorbecke [illegible], dat hij zelf [illegible]

... bedoelingen koesterde, die de petitionarissen natuurlijk niet hadden, niet moesten en niet konden hebben.

„Aan de godsdienstige vraagstukken zijn eigenlijk „alle andere ondergeschikt. Hun geheimzinnige en diep „doordringende werking doet alle berekeningen falen..... „Zij spant aan de bloot wereldsche politiek den meest „onzigtbaren en meest onvermijdelijken valstrik.” Deze woorden van den scherpzinnigen *Vinet* zijn geplaatst bij den aanvang van eenige beschouwingen, die de *Nederlander* levert over *Protestantisme in Nederland*, kennelijk gevloeid uit dezelfde pen, die vroeger in dat blad stukken leverde over *het Roomsch-Katholicisme* en over *de Nieuwe Bisschoppen*.

Wij bepalen ons voor het oogenblik tot de aanhaling van eenige zinsneden, om later daarop in verband met de algemeene strekking dezer beschouwingen terug te komen.

„De kerken van protestanten waren sedert jaren de meesten „hunner leidslieden *blindelings gevolgd* in eene anti-kerkelijke „en anti-protestantsche rigting.”

„De protestantsche kerken omvatten het grootste gedeelte der „natie, tengevolge daarvan *moet*, ook bij de strengste schei„ding van Kerk en Staat, iedere beweging van algemeenen aard, „door welke het protestantisme aangegrepen wordt, zich noodwendig openbaren als eene *nationale* beweging.”

„De heerschappij van het liberalisme in den *Staat* heeft nood„wendig haren diepsten grond in de heerschappij van het libe„ralisme in die *Kerk*, welke door haren omvang en invloed, „ook zonder dat zij als zoodanig erkend is, de *nationale kerk* „blijft.”

„De *Kerkelijke beweging* groeide, trots alle theoriën, aan „tot *nationale* beweging en het liberalisme in den *Staat*, ge„concentreerd in Ministerie en meerderheid der Kamer, *viel*, „ook ten bewijze dat het liberalisme en het protestantisme on„vereenigbaar zijn.”

(*De Nederlander* n°. 986.)

„De natie, wier meerderheid en kern ontegenzeggelijk *protes„tantsch* is, heeft eene staatkundige en eene kerkelijke zijde, „een staatkundig en een kerkelijk karakter.”

„Door eene *kerkelijke* gebeurtenis in beweging gebragt, ge„raakte zij eerst *als kerk* in beroering, maar deed in de gevol„gen daarvan, op het gebied van *den Staat* een vrijzinnig Mi„nisterie vallen, hetwelk haar sedert lang had gedwarsboomd in „hare dierbaarste belangen.”

„In de Hervormde Kerk wordt het eigenaardig karakter van „het Protestantisme miskend en onderdrukt.”

„De Hervormde Kerk heeft, sedert de haar in 1816 door „den Staat opgedrongen organisatie, van hare zoogenaamde hoo„gere Kerkbesturen weinig voordeel en geen genoegen gehad.”

„De eenheid, die tegenwoordig niet regtens, maar feitelijk „in de Hervormde Kerk bestaat, is eene bloot *uitwendige*, „bloot *reglementaire* eenheid. Alle hoogere, alle inwendige een„heid is feitelijk vernietigd.”

„*De Herderlijke brief* deed de verwantschap van het kerke„lijke met het politieke Liberalisme, en in de gevolgen de in„wendige breuk, die er bestaat tusschen het Hervormde kerk„bestuur en de Hervormde kerk, duidelijk aan den dag komen; „wijl tevens de overeenstemming in vele opzigten, tusschen het „Pausselijk en het Hervormde kerkbestuur, en de vrees van bei„den voor het Historisch Protestantisme, door velen werd op„gemerkt.” (*De Nederlander* n°. 988.)

„De overeenkomst, en bestrijding van het Historisch Protes„tantisme, tusschen den *Apostolischen* en den *Herderlijken brief*, „en tusschen de *Allocutie* van den Paus en het *overzigt* der Sy„nodale Commissie, is in het oogloopend.”

(*De Nederlander* n°. 994.)

„Geene manifestatien naar buiten, en geene wetten om het „Ultramontanisme eenigermate te beteugelen, kunnen het Pro„testantisme, en inzonderheid de Hervormde Kerk baten, tenzij „men er op bedacht zij, de thans heerschende, onbestemde en „doellooze vrijheidszucht, die zich door iedere christelijke „waarheid bekneld gevoelt; weder, maar geheel vrijwillig, gevan„gen te leiden onder de gehoorzaamheid des geloofs.”

(*De Nederlander* n°. 995.)

Buitenland.

ENGELAND.

De leden van het huis Orleans, die nog hier te lande waren, hadden zich den 24 te Southampton naar Lissabon ingescheept; doch de zware storm, welke dien dag woedde, en de gezondheidstoestand van de meeste dier leden, door het ongunstige weder, hebben hen verpligt, de reis te staken en over Plymouth, Maandag, naar Londen terug te keeren.

— De Oostenrijksche zaken hebben op de graanmarkt en in het geheel op den handel eenen ongunstigen invloed, ofschoon de panische schrik, welke Zaturdag ll. de beurs had bevangen, eenigzins is geweken.

De navraag naar ijzer en ijzerwaren duurt van verschillende zijden voort en geeft eene groote levendigheid aan de mijndistricten. De ontwerpen van spoorwegen in Rusland, die thans doorgezet worden, de finantiële toestand van Frankrijk, welke eene leening hier te lande schijnt noodig te maken, verzendingen van geld naar Rusland en Amerika, maken de geldmarkt echter altijd in zekere spanning.

— Onze ministeriële bladen leggen er zich thans op toe, de verschijning van een paar schepen van elke vloot voor Konstantinopel, als eene zaak van minder aanbelang te doen beschouwen, welke geenerlei inbreuk op het verdrag van 1841 maakt. Er was, zegt een dier bladen, zelfs geen firman van den Sultan tot de komst van die schepen noodig. Diezelfde bladen stemmen thans met den *Times* in, om den halfbarbaarschen toestand der Turken te doen uitkomen, „waardoor de houding van Engeland en Frankrijk zoo zeer bemoeijelijkt wordt.” Die plotselinge wending min of meer weder tegen Turkije, van de ministeriële zijde, is nog al opmerkelijk.

De *Times* behelst eene beschouwing over het uitgeven van kaperbrieven door Rusland bij de uitbarsting van eenen krijg, en meent dat de Amerikanen daarvan wel geen gebruik zullen maken.

FRANKRIJK.

De keizer en keizerin zetten HD. togt in het noorden des lands voort. Het ongunstige weder belemmert echter niet weinig de voorgenomene feesten. Men denkt ook dat de verwikkelingen, welke nog altijd in het Oosten bestaan, den keizer zullen nopen, spoedig naar Parijs terug te keeren.

— De prins de Chimay, gezant van Belgie, heeft Zaturdag ll. den keizer, namens zijnen Souverein, te Rijssel verwelkomd, en is met veel onderscheiding bejegend. Zondag is hij nogmaals ten gehoore ontvangen, en hij heeft alstoen een eigenhandigen brief des keizers ontvangen, in antwoord op dien van koning Leopold. (De prins de Chimay is bereids te Brussel teruggekeerd en heeft in een langdurig onderhoud den koning verslag van zijne zending gedaan.)

BELGIE.

De storm van Zondag en Maandag ll. heeft hier in het geheele land, en vooral langs de zeekusten, zwaar gewoed. Hij kwam uit het kanaal reeds Zaturdag namiddag opzetten, en verscheiden schepen zijn aldaar zwaar beschadigd. Uit Mons, Luik en de Vlaanderen heeft men berigten, volgens welke de orkaan vele vruchtboomen omvergerukt heeft; te Brussel heeft het Park zwaar geleden, zoodat men het den geheelen dag heeft moeten sluiten, om de afgeslagen takken en neergestorte boomen op te ruimen. In Antwerpen heeft het water de kaden overstroomd en geen schip kon uit de dokken komen. De Belgische stoomboot van Londen heeft bij het binnenloopen eenige avarij geleden.

DUITSCHLAND.

De vorst van Hohenzollern-Sigmaringen, zal tot gouverneur der bondsvesting Mentz benoemd worden.

— Men verzekert dat de sedert lang opengevallen betrekking van gevolmagtigde van Luxemburg, bij de militaire Bonds-commissie, voortaan door den luit.-majoor, ven Panhuis, zal vervuld worden.

— De erfprinses van Saksen, geb. prinses Charlotte van Pruissen, dochter van prinses Marianna der Nederlanden, is den 23 Sept. te Postdam van eene prinses bevallen.

— Te Rinteln (Keur-Hessen) is de cholera plotseling verschenen; het schijnt dat de ziekte door een schipper uit Hamburg was aangebragt.

PRUISSEN.

Men spreekt sedert eenigen tijd weder van eene ministeriele crisis, die hier te lande op handen is. De strijd schijnt te bestaan tusschen den heer von Manteuffel, voorzitter van den raad en minister van buitenlandsche zaken, die de gematigde regterzijde in het kabinet vertegenwoordigt, en den heer von Westphalen, minister van binnenlandsche zaken, die de uiterste regterzijde zou voorstaan: men hoopt echter nog altijd, immers voor het oogenblik, eene toenadering tusschen beide staatslieden te zullen tot stand brengen.

SPANJE.

Het nieuw bestuur heeft zijne [illegible] het schijnt, [illegible] veranderingen in het beheer. Dit althans meldt een telegraphisch berigt uit Madrid van den 23 Sept., zonder evenwel nog bijzonderhedeu mede te deelen.

OOSTENRIJK.

In de tegenwoordige gesteldheid van het Oostersche vraagstuk is het niet van belang ontbloot, op te merken, dat half officiële berigten uit Oostenrijk, bij gelegenheid der aankomst van den keizer van Rusland in het kamp te Olmutz, breed uitmeten de overeenstemming, welke thans tusschen beide landen heerscht, en welke vooral nopens het Russisch-Fransche geschilpunt van zoo veel gewigt is. De berigten wijten het aan de misslagen van andere mogendheden, dat Oostenrijks bemiddeling tot dus verre geen betere vruchten heeft opgeleverd; en zij onderstellen, „dat beide monarchen zich in hunne bijeenkomst zeer ernstig, volgens hun regt en hunnen pligt over het lot der Christenen, in Turkije zullen verstaan.”

Met der daad zal de Weener Conferentie geheel naar Olmutz verlegd worden; ook de Fransche en Pruissische gezanten hebben zich derwaarts begeven.

De Conferentie had den 22 's avonds, vóór het afreizen van den Oostenrijkschen minister van [illegible] naar het kamp, nog eene zitting te Weenen gehou[illegible] Genoemde staatsman had, op het ontvangen van tijdingen uit Londen, dat de regering aldaar geme[illegible] had niet te sterk op de gave aanneming door de P[illegible] van het bekende ontwerp te moeten aanhouden, [illegible] klaard, dat het nu voor de Conferentie onmogelijk w[illegible] eene *gezamenlijke* nota op te stellen, die aan de P[illegible] moest worden gerigt. Al wat de Engelsche gezant [illegible] hebben verworven was, dat eene *gelijkluidende* n[illegible] door de onderscheidene mogendheden zou worden [illegible] zonden, doch dat die van wege elk dier mogendhed[illegible] afzonderlijk aan Redschid-pacha zou worden overhandig[illegible]

Men ziet uit een en ander hoe zwak de overee[illegible] stemming thans tusschen de leden der Conferentie [illegible]

TURKIJE.

Er zijn geene nadere, geloofwaardige en regtstreeksc[illegible] tijdingen uit Konstantinopel, dan van den 15. Die ov[illegible] Frankrijk ontvangen, behelzen, dat *zes fregatten*, van e[illegible] der verbonden vloten een drietal, *de Dardanellen z[illegible] doorgestevend*, en dus niet vier schepen, noch ook [illegible] geheele vereenigde vloten, zoo als de Engelsche berigt[illegible] bij afwisseling gemeld hebben. En men weet nog naa[illegible] welijks wat men van die doorvaart gelooven moet, a[illegible] men den *Constitutionnel* berigten van den 16 ziet med[illegible] deelen, welke van dat feit, volstrekt geen gew[illegible] maakten. En het was toch van aanbelang genoeg, da[illegible] Rusland het ligtelijk als eene inbreuk op het verdra[illegible] van 1841 zou kunnen aanmerken.

Een blad uit Weenen wil ook tijdingen uit Konstan[illegible] tinopel van den 16 ontvangen hebben, volgens welk[illegible] de Sultan bepaaldelijk zou weigeren het nieuw manife[illegible] aan het Turksche volk te teekenen, en aan den andere[illegible] kant evenzeer het onderschrijven van het Weener ontwer[illegible] zou blijven afslaan.

Wat er van dit alles zij, er blijft nog eenige onze[illegible] kerheid over de doorvaart van Britsche en Fransch[illegible] schepen door de Dardanellen bestaan; doch als z[illegible] zich bevestigt, dan voorziet men daaruit zeker geen bespoediging in de afdoening van het Oostersch[illegible] vraagstuk. De Russen zullen, in dat geval, in de Do[illegible] nau-vorstendommen overwinteren en, daar de gezamen[illegible] lijke vloten gedurende den winter niet in zee kunnen blijven, zoo zullen waarschijnlijk de naar Konstantinope[illegible] gezonden schepen aldaar blijven liggen, in afwachting van de gebeurtenissen, die het aanstaande voorjaar ka[illegible] opleveren; terwijl de vloten naar Maltha en Toulo[illegible] zullen keeren. Dit althans is hetgeen nu vrij algemee[illegible] wordt gegist.

(Nadere omstandige berigten uit Konstantinopel van den 15 melden thans stellig, dat er, *op aanzoek van den Divan*, vier stoomfregatten naar de hoofdstad waren opgekomen; dat er reeds sedert lang twee andere lagen, hetgeen het getal dier schepen tot zes brengt, en de vergissing in sommige berigten verklaart.

De stad was rustig en de houding van de bevolking gedurende het Bairamsfeest was niet van dien aard dat men er vrees voor behoefde te koesteren. Integendeel, zeggen deze berigten, had zekere moedeloosheid zich van de bevolking meester gemaakt, omdat zij de overtuiging kreeg, dat de Porte door hare bondgenooten verlaten werd. Men wist den 15 te Konstantinopel echter nog niet, dat de Keizer van Rusland de wijzigingen, door de Porte voorgesteld, had afgeslagen.)

Binnenland.

Staten-Generaal.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1854.

VIERDE HOOFDSTUK, *Departement van Justitie*).

1ste AFDEELING *Kosten van het Depart.* *f* 67.450; als: tractement van den Minister *f* 12,000.00; Idem van den secretaris-generaal, de ambtenaren, enz. *f* 45,750.00; Bureau- en locaalbehoeften *f*9,500.00; Reis- en verblijfkosten *f* 200.00.

IIde AFDEELING. *Kosten van de regterlijke magt.* *f* 1.215.372.00; als: tractementen van den president, den vice-president, de leden van den Hoogen Raad, en verdere ambtenaren, *f* 107,700.00; Idem van de presidenten, vice-presidenten en leden der provinciale geregtshoven, van de procureurs-generaal, advocaten-generaal, griffiers en substit.-griffiers *f* 318,000.00; Idem van de pres. vice-pres. en leden der arrondissements-regtbanken, van de officieren, substit.-officieren, griffiers en substit.-griffiers. *f* 451,050.00. Idem van de kantonregters en hunne griffiers *f* 151,050.00; Idem van de deurwaarders bij de provinciale geregtshoven *f* 9,300.00; Idem van de geregtsdienaren *f* 104,272.00; Vaste toelagen voor kleine onkosten aan de regterlijke collegiën *f* 74,000.00.

IIIde AFDEELING. *Kosten van het Hoog Militair Geregtshof en de militaire auditien.* *f* 72,500; als: tractementen van den president en de leden, den advocaat-fiscaal, griffier en substituut-griffier, de overige ambtenaren en de bedienden van het Hoog Militair Geregtshof. *f* 50,500.00.

Idem en toelagen van de auditeurs-militair in de pro[illegible]

vinciale kommandementen ƒ18,600.00; bureau-kosten van het Hoog Militair Geregtshof en den advocaat-fiscaal en kleeding van de hellebaardiers en hunnen kommandeur ƒ3,400.00.

IVde AFDEELING. *Geregtskosten in strafzaken* ƒ174.000; als: tractementen van de scherpregters en hunne adsistenten ƒ4,000 00; algemeene geregtskosten, transportkosten, enz., ƒ170,000.00.

Vde AFDEELING. *Kosten van algemeene of Rijks-politie.* ƒ26.700; als: Bureau-kosten der procureurs-generaal bij de provinciale geregtshoven, als belast met de Rijks-politie in de provincien ƒ3,500,00; tractement en abonnement voor bureaukosten van commissarissen en inspecteurs van algemeene of Rijkspolitie ƒ8,700.00; reis- en verblijfkosten in zake van algemeene politie ƒ3,000,00; kosten vallende op uitleiding en uitzetting van vreemdelingen ƒ1,500.00; Geheime correspondentie-gelden ten dienste der politie in het algemeen ƒ10,000.00.

VIde AFDEELING. *Kosten der gevangenissen* ƒ404,503.00; als: ALGEMEENE DIENST. Tractement van den referendaris, inspecteur der gevangenissen ƒ3,000.00. HUISHOUDELIJKE DIENST ƒ437.503.

VIIde AFDEELING. *Gebouwen* ƒ195,000; als: Reparatien, vertimmeringen en bijdragen in de onderhouds-kosten van regtshuizen en gevangenissen, enz. ƒ85,000,00; Aanbouw van nieuwe gevangenissen en eerste verstrekking van meubilair voor dezelve, enz. ƒ110,000.00.

VIIIste AFDEELING. *Pensioenen, wachtgelden, gratificatien, onderstanden, schadeloosstellingen en belooningen* ƒ86.676.28.

Deze begrooting is ƒ110,189.00 *hooger* dan die van 1853 en ƒ116,212.07½ *hooger* dan het bedrag over 1852 op ditzelfde hoofdstuk uitgegeven.

VIJFDE HOOFDSTUK. (*Departement van Binnenlandsche Zaken.*)

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement* ƒ157,500.00.

IIde AFDEELING. *Kosten van het bestuur der provincien* ƒ536,760,00; als: Noordbrabant ƒ55,150; Gelderland ƒ53,350,00; Zuidholland ƒ65,850.00; Noordholland ƒ61,625.00; Zeeland ƒ47,100.00; Utrecht ƒ39,425.00; Friesland ƒ48,225.00; Overijssel ƒ45,285; Groningen ƒ43,750.00; Drenthe ƒ23,005.00; Limburg ƒ44.995.

IIIde AFDEELING. *Nationale militie en schutterijen* ƒ48,435.00.

IVde AFDEELING. *Medische politie* ƒ42,300.00; als: Subsidien aan de provinciale commissien van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt ƒ14,000.00; wering van epidemische en besmettelijke ziekten en bevordering der koepokinenting ƒ700.00; uitoefening van het toezigt over de gestichten van krankzinnigen ƒ2,600.00; tractem. van ambtenaren van 's Rijks veeartsenijschool ƒ12,700.00; voeding en verpleging der kweekelingen aan 's Rijks veeartsenijschool, enz. ƒ12,300.00.

Vde AFDEELING. *Verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur* ƒ8,450.00; als: drukwerk ten behoeve van het hoofdbestuur van het Fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst ƒ200.00; druk- en bindwerk voor het uitgeven van statistieke bijdragen ƒ2,800.00; plaatsing, onderhoud, vernieuwing en inspecteren van grensteekens ƒ650.00; medailles voor menschlievende daden ƒ300.00; kosten op het begraven van op het strand aangespoelde of uit zee aangebragte lijken ƒ300.00; kosten voortvloeijende uit de bepalingen der wet van den 4 Julij 1850 ƒ150.00; onderstand aan gemeenten die buiten staat zijn in alle of sommige kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien f 4,050.00.

VIde AFDEELING. *Waterstaat en publieke werken* 3.092.701.33; als: tractem. van de inspecteurs, hoofdingenieurs, ingenieurs, adspiranten-ingenieurs en surnumerairen ƒ95,500.00; reis-, verblijf- en bureau-kosten der ambtenaren f41,050.00; tractem. enz. van de vaste opzigters ƒ71,600.00; tractementen enz. voor de brug-, sluis- en dijkwachters, wachthouders, molenaars, haven- en bakenmeesters ƒ38,063.00; tractem. enz. voor den bouwmeester, zijnen adsistent en van de opzigters, huisbewaarders en werklieden bij de Landsgebouwen te 's Gravenhage en te Amsterdam ƒ3,810.00; onderhoud en herstelling der landsgebouwen te 's Gravenhage, enz. ƒ60,150.00; verbetering der riv. en onderhoud en herstelling van de rivierwerken f 632,854,00. buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, ƒ8,000.00; onderhoud, herstelling en verbetering der zeehavens [illegible] ; aanleg, voortzetting of voltooijing van wegen en daarbij behoorende werken ƒ110,500.00; onderhoud, herstelling en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, mitsgaders beplanting van de wegen ƒ535,200.00; verbetering, onderhoud en herstelling van kanalen en vaarten en daartoe betrekkelijke werken, ƒ617,899.00; bezoldiging der machinisten en stokers bij het stoomwerktuig aan het Zederik-kanaal, en bezoldiging, toelagen en emolumenten der ambtenaren en loodsen op het Noordhollandsch kanaal ƒ23,860.00; onderhoud, herstelling en verbetering van veren en schipbruggen en daarbij behoorende voorwerpen ƒ25,945.00; bezoldiging der equipagie en bedienden bij, en reis- en verblijfkosten van commissarissen voor het stoombootenveer tusschen den Moerdijk en Willemsdorp ƒ5,400.00; herstellingen van buitengewone winterschade ƒ30,000.00; subsidien aan besturen, maatschappijen en instellingen, als bijdragen tot de bekostiging van werken 275,633.33; waarnemingen der watershoogten; kaartering van de hoofdrivieren des Rijks, peilingen en opnemingen tot het maken van projecten, enz. ƒ27,000.00.

VIIde AFDEELING. *Onderwijs.* ƒ532.189.00: als *Hoogeschool te Leijden.* Reis- en verblijfkosten der leden van het collegie van curatoren, enz. ƒ1,850.00; tractementen en verdere belooningen der hoogleeraren van de onderscheidene faculteiten en van de overige ambtenaren en bedienden ƒ87,629.00; subsidien voor de verzamelingen en andere inrigtingen, enz. ƒ22,386.00.

Hoogeschool te Utrecht. Reis- en verblijfkosten der leden van het collegie van curatoren, enz. ƒ800.00; tractementen en verdere belooningen der hoogleeraren van de onderscheidene faculteiten en van de overige ambtenaren en bedienden ƒ59,911.00; subsidien voor de verzamelingen en andere inrigtingen, enz. ƒ11,749.00.

Hoogeschool te Groningen. Reis- en verblijfkosten der leden van het collegie van curatoren, enz. ƒ1,150.00; tractementen en verdere belooningen der hoogleeraren van de onderscheidene faculteiten en van de ambtenaren en bedienden ƒ53,006.40; subsidien voor de verzamelingen en andere inrigtingen, enz. ƒ13,798.60; beurzen voor studerenden ƒ3,000.00; tractem., toelagen en subsidien voor het onderwijs aan de latijnsche scholen, gymnasia, en het athenaeum te Maastricht ƒ40,934.00; subsidien en bureau-kosten voor de provinciale commissien van onderwijs ƒ30,950,00; jaarwedden en verdere belooningen aan onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen ƒ150.000.00; verschillende uitgaven voor speciale inrigtingen van onderwijs, hulp- en aanmoedigingsmiddelen ƒ55,025.00.

VIIIste AFDEELING *Kunsten en wetenschappen*, ƒ109,845.00; als: tractementen en belooningen der ambtenaren en bedienden bij 's Rijks archieven te 's Gravenhage, ƒ 7,540.00; kosten van onderhoud voor de Rijks-archieven, ƒ 600.00; belooningen enz. voor de archiven in onderscheidene provincien, ƒ 2,840.00; onderhoud van historische gedenkteekenen, ƒ 1,000.00; tractementen enz. der ambtenaren bij de Koninklijke Bibliotheek, ƒ 4,300.00; kosten van onderhoud enz. voor de bibliotheek, ƒ 5,230.00; tractementen enz. der ambtenaren bij het Koninklijk kabinet van schilderijen te 's Gravenhage, ƒ 1,600.00; kosten van onderhoud enz. voor het kabinet, ƒ 810.00; tractementen der ambtenaren enz. bij het Koninklijk Penningkabinet te 's Gravenhage, ƒ 825.00; kosten van onderhoud enz. voor het kabinet, ƒ 400.00; tractementen enz. der ambtenaren bij het Koninklijk Kabinet van Zeldzaamheden te 's Gravenhage, ƒ 800.00; kosten van onderhoud enz. voor het kabinet, ƒ 1,630.30; tractementen enz. der ambtenaren bij 's Rijks Museum te Amsterdam, ƒ 2,550.00; kosten van buitengewoon opzigt, onderhoud, enz. voor het museum, ƒ 2,530.00; tractementen enz. der ambtenaren en bedienden bij 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leijden, ƒ 11,920.00; kosten van onderhoud enz. voor het museum, ƒ 4,370.00; tractementen enz. der ambtenaren bij de kabinetten van Archaeologie en van Penningen en Munten te Leijden, ƒ 5,200.00; kosten van onderhoud enz. voor de kabinetten, ƒ 900.00; tractementen enz. der ambtenaren en bedienden bij 's Rijks Herbarium te Leijden, ƒ4,350.00; kosten van onderhoud enz. voor het Herbarium, ƒ 800.00; tractementen enz. der ambtenaren [illegible] Haarlem, ƒ 1,000.00; kosten van buitengewoon opzigt, onderhoud enz. voor de verzameling, ƒ3,500.00; subsidie aan de Koninklijke academie van wetenschappen en onderhoud van het locaal, ƒ 900.00; tractementen enz. voor het personeel bij de meteorologische inrigting te Utrecht, ƒ5,000.00; kosten van het opmaken en vervaardigen eener geologische kaart van Nederland, ƒ 10,000.00; ondernemingen van wetenschap en aanmoediging, ƒ 4,000.00; aankoop van boekwerken en andere voorwerpen van kunst of wetenschap, ƒ 4,500.00; eeremedailles, ƒ 500.00; subsidie aan de Koninklijke academie van Beeldende Kunsten en toelagen voor de directeuren, 4,800.00; toelagen en subsidien voor teekenscholen en academien, alsmede medailles voor leerlingen, ƒ 2,750.00; subsidien aan muziekscholen, ƒ4,000.00; onderhoud en verdere kosten van het Planetarium Eijsinga, te Franeker, ƒ 400.00.

IXde AFDEELING. *Armwezen* ƒ157,550.00; als: bijdragen in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen ƒ28,000.00; bijdrage bij de kolonisatie van behoeftigen in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid f100.000.00 uitgaven, voortvloeijende uit de toepassing van de bepalingen der wet van 29 Nivôse XIIIde jaar f29,000.00; kosten wegens verpleging van het onderhoud van kinderen van gevangenen, enz., ƒ 550.00.

Xde AFDEELING. *Nederlandsche Staats-courant en Staatsblad* ƒ50,668.00; tractementen enz., der ambtenaren ƒ15.468.00; Bureau- en locaalbehoeften, bindwerk, reis- en verblijfkosten ƒ930.00; Drukken en uitgeven der courant met bijblad, enz. ƒ31,270.00; Drukken en uitgeven van het Staatsblad en [illegible] ƒ3,000.00.

XIde AFDEELING. *Nijverheid* f178.075.00; als: Premien enz., tot aanmoediging der onderscheidene takken van visscherij f97,600.00; tractement van den ingenieur der mijnen in Limburg f2.000,00; reis- en verblijfkosten van dezen ingenieur, f750.00; tractementen van den adviseur en adjunct adviseur in zaken van werktuig- en scheikunde f4,000.00; octrooijen en aanmoediging van kunst- en volksvlijt f2,350.00; tractementen van den adviseur voor het werk', der maten en gewigten, alsmede van de arrondissements-ijkers f46,400.00; reis- en verblijfkosten van deze ambtenaren; gratificatien enz., aan de ijkers van het vaatwerk; f13,975.00; Subsidien, enz. voor de nijverheid en daartoe strekkend onderwijs ƒ7,000.00; Kosten der verzameling van landbouwwerktuigen te Utrecht 3,000.00; opnemingen en ontwerpen tot de voorbereidende werken voor het ontginnen van woeste gronden door vloeijing, f1,000.00.

XIIde AFDEELING. *Telegrafie* 215.000.00; als: tractementen en belooningen van den ingenieur en het verder personeel f44,000.00; reis- en verblijfkosten van de commissie voor den Rijks-telegraaf, den ingenieur en het verder personeel f5,000.00; onderhoud der lijnen, gebouwen en werken, enz., f40,000.00; aanleg, voortzetting of voltooijing van lijnen enz, f126,000.00.

XIIIde AFDEELING. *Jagt en visscherij*; f85.335,00; als: tractementen enz., van de inspecteurs en de opzieners der jagt en visscherij f55,360.00; Kleeding voor de opzieners der jagt en visscherij f3,575.00; reis- en verblijfkosten der leden van den raad van administratie van het fonds tot onderstand van bejaarde en gebrekkige opzieners der jagt, van de inspecteurs en van de opzieners f4,000.00; verschillende uitgaven, vallende op het toezigt en de conservatie der jagt en visscherij ƒ22,400.00.

XIVde AFDEELING. *Pensioenen, lijfrenten, toelagen, gratificatiën en wachtgelden* ƒ 207,355.79.

XVde AFDEELING. *Onvoorziene behoeften* ƒ 30,000.00.

Het cijfer der begrooting van de uitgaven voor het Dep. van Binnenl. Zaken over 1854 beloopt ƒ5,502,164.12; dat voor het dienstjaar 1853 is ƒ 5,331,851.64; de dienst voor 1854 zal dus *meer* vorderen ƒ 170,312.48.

Uit de opgaven bij deze begrooting gevoegd, blijkt onder anderen, dat de kosten onder de VIde afdeeling der begrooting, *Waterstaat en publieke werken*, geraamd, het voor 1853 gestelde cijfer met ruim ƒ 180,000 overtreffen.

In de raming van 1854, zijn tevens de *drie* volgende geheel *nieuwe* posten, die te zamen eene uitgaaf van ƒ 185.000 zullen vorderen, begrepen, als: 1°. ƒ 100,000, *voor de sluiting van het Kanaal van St. Andries*, overeenkomstig het wets-voorstel, dat tijdens het opmaken der begrooting van 1854 bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd goedgekeurd. 2°. ƒ 60,000, *ter verbetering van den Hollandschen IJssel.* 3o. ƒ 25,000, *voor de verbetering van den waterweg van Amsterdam naar Vreeswijk.*

Overigens is, even als in de laatste begrootingen, weder ƒ 200,000 voor de algemeene verbetering der hoofdrivieren gesteld. Naar het oordeel der deskundigen behoort die verbetering krachtdadig te worden voortgezet, daar het aangevangen werk volkomen aan de verwachting voldoet.

ZESDE HOOFDSTUK. (*Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst.*)

Iste AFDEELING. *Kosten voor het Departement* ƒ33,350; als: tractement van den Minister ƒ8,000.00; tractement van den secretaris-generaal en adviseur, tractementen en belooningen van de verdere ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden ƒ 21,350.00; bureau- en locaalbehoeften, benevens druk- en bindwerk, boeken en kleine uitgaven ƒ3,850.00; reis- en verblijfkosten ƒ 150.00.

IIde AFDEELING. *Protestantsche kerkgenootschappen.* ƒ 1,419,206.45½; als: kosten van de provinciale collegien van toezigt op de kerkelijke administratie, enz., ƒ52,500.00; tractementen van Hervormde predikanten, ƒ1,066,711.37½; idem van Evangelisch-Luthersche predikanten, ƒ33,840.00; idem van Herstelde Evangelisch-Luthersche predikanten, ƒ3,200.00; idem van Doopsgezinde predikanten, ƒ6,600.00; idem van Remonstrantsche predikanten, ƒ 19,900.00; [illegible] personele toelagen, hare plaats vervangende, ƒ 5,690.00; bezoldiging, meest van candidaten, voor hulpdienst bij de Hervormden en Lutherschen, ƒ 4,600.00; kinder-, school- en academiegelden, enz., ƒ185,000.00; kweekscholen der godgeleerdheid voor de Evang. Luth. en Remonstr., mitsgaders opleiding van studenten bij de Herst. Evang. Luth. ƒ 8,500.00; tractementen enz. voor kerkelijke bedienden enz. ƒ 18,900.00; onderstandgelden aan kerkelijke gemeenten, meest voor kerken en pastorijen ƒ 11,765.00.

IIIde AFDEELING. *Israëlitisch kerkgenootschap* ƒ32,950; als: *kosten van bestuur* ƒ 4,025.00; *kerkgenootschap* ƒ 28,925.

IVde AFDEELING. *Pensioenen en wachtgelden* ƒ188,900.00.

Vde AFDEELING. Onvoorziene uitgaven ƒ3,500.00.

Het totaal van dit hoofdstuk bedraagt ƒ1,677,906,45¼. Vergeleken met de begrooting voor 1853, bedragende ƒ1,664,904.45¼, is de raming nu *hooger:*

ƒ8,000 op art. 1 voor het Ministerstractement 200 op art. 5 voor kosten van een der provinciale collegien van toezigt, waarin vroeger ten laste der provincie werd voorzien; 15,000 op art. 13 voor academiegelden; daarentegen *minder:* 150 op art. 3 voor drukwerk; 45 op art. 6 voor subsidien; 10,000 op art. 23 voor pensioenen.

Uit de erkenning der noodzakelijkheid om aan het hoofd van het Departement wederom een afzonderlijk Minister te plaatsen, volgt van zelf, dat in het Ministers-tractement behoort te worden voorzien. Ten aanzien der andere posten, welke op een verhoogd bedrag hebben moeten worden geraamd, zijn de [illegible] in den bovenvermelden toelichtenden staat opgelegd.

ZEVENDE HOOFDSTUK. (*Depart. voor de Zaken der R. C. Eeredienst.*)

Iste AFDEELING: *Het Departement.* ƒ24,000 als: Tractem. van den Minister ƒ8,000,00; Tractementen der ambtenaren en bedienden ƒ13,200.00; Bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk ƒ2,800.00; Reis- en verblijfkosten *memorie.*

IIde AFDEELING. *Roomsch katholijk kerkgenootschap.* Kerkelijk bestuur *memorie*; Seminarien *memorie*; Onveranderlijke competentiën *memorie*; Plaatselijke dienstdoende kerkleeraars *memorie*; Subsidien ten behoeve van kerkelijke gebouwen en pastorijen *memorie.*

IIIde AFDEELING. *Kerkgenootschap der Oud-bisschoppelijke Klerezij* ƒ10,700, als: Kerkelijk bestuur ƒ4,300.00; Plaatselijk dienstdoende kerkleeraars ƒ 6,400.00; Subsidien ten behoeve van kerkelijke gebouwen en pastorijen *memorie.*

IVde AFDEELING. *Pensioenen, wachtgelden en onderstand.* Pensioenen f 46,188.00; Wachtgelden [illegible]; Tijdelijke onderstand f 2,600.00.

Vde AFDEELING. Onvoorziene uitgaven [illegible] 000.00.

De artikelen van de [illegible] meer bijzonderlijk het *Roomsch-katholiek Kerkgenootschap* betreffende, zijn voorloopig alleen voor *memorie* kunnen gebragt worden,

omdat de daartoe betrekkelijke, bij vorige staatsbegrootingen uiteengezette onderwerpen van staatsuitgaven, tijdens het opmaken dezer begrooting, nog niet in verband waren te brengen met de nieuwe inrigting, onlangs aan dat kerkgenootschap gegeven: kunnende het bepaaldelijk aanwijzen en berekenen dier uitgaven niet geschieden, vóór dat de bedoelde inrigting, voor zooverre deze de medewerking van het staatsgezag vereischt, is goedgekeurd.

Het is daarom, dat de regering zich wenscht voor te behouden later bij de wetgevende magt terug te komen op de voor *memorie* gebragte *tweede* afdeeling van het VIIde hoofdstuk, ten einde alsdan op eene regelmatige wijze tot de vereischte aanvulling van dat hoofdstuk te geraken, en wel, kan het zijn, zoo tijdig mogelijk, dat de dienst der uitgaven of de verschuldigde betalingen wegens de hier bedoelde onderwerpen in het jaar 1854 geene vertraging ondervinde.

's Gravenhage, 28 September.

Z. M. heeft den heer R. G. Barnwell erkend als consul der Vereenigde Staten van Amerika voor Amsterdam en voor zoodanige plaatsen als nader bij die gemeente gelegen zijn, dan bij de verblijfplaats van eenigen anderen consul of vice-consul van genoemd gemeenebest in het Koningrijk der Nederlanden.

Z. M. heeft aan C. Bronërius van Nidek, 2den luit. der infanterie bij het leger in Oost-Indie, thans met verlof hier te lande, op verzoek, verleend een eervol ontslag uit Zr. Ms. militaire dienst onder toekenning van pensioen en vergunning tot het blijven dragen van de activiteits-uniform van het wapen, waarbij hij laatst heeft gediend.

Z. M. de Koning heeft heden morgen in de Maliebaan eene wapenschouwing gehouden over de batt. van het regement grenadiers en jagers, die in de residentie in garnizoen zijn, en zijn daarbij verschillende militaire bewegingen uitgevoerd.

* Z. M. de Koning heeft heden namiddag ten 5½ ure de commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, belast met het aanbieden van het adres ten antwoord op de troonrede, ten gehoore ontvangen.

Men leest in de *Courrier de la Meuse*: Wij kunnen als stellig mededeelen, dat Mgr. Paradis, bisschop van Roermond, gelijk de overige, onlangs door de H. Stoel benoemde bisschoppen, door het Gouvernement erkend zijn geworden met de titels, waarmede zij in de pauselijke breve zijn aangeduid.»

Morgen avond wordt in den Franschen schouwburg alhier opgevoerd: *l'Ambassadrice*, opéra-comique in drie bedrijven, en *Monsieur et une Dame*, vaudeville in één bedrijf.

Volgens een van Z. M. consul-generaal te Smyrna ontvangen berigt, is den 13den September jl. van daar uitgezeild het Nederlandsche vaartuig *Eefke Maria*, gaande naar Liverpool met eene volle lading. Verder wordt in dat berigt gemeld dat de druivenziekte dit jaar zeer groote schade te weeg gebragt en eene buitengewone stijging der prijzen veroorzaakt heeft.

Zaturdag ll. hebben Burg. en Wethouders alhier eene buitengewone vergadering gehouden, in welke, naar men verneemt, moet beraadslaagd zijn over de te nemen maatregelen voor het geval, dat de cholera, waarvan zich eenige gevallen hier ter stede hebben voorgedaan, zich onverhoopt meer mogt uitbreiden.

Burg. en Weth. van de stad Schiedam, gezien het berigt van de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt aldaar, van den 23 September ll., waarbij onder anderen wordt gewezen op het gevaar aan het bewonen van *versch gebouwde woningen* verbonden, als waarvan de vreesselijke gevolgen, gedurende de thans heerschende epidemische ziekte, weder ten duidelijkste gebleken zijn), hebben den 26 dezer de ingezetenen in hun belang gewaarschuwd, en hen ten ernstigste aangeraden om, vooral tegen den aanstaanden winter geene nu eerst gebouwde of voltooide huizen te betrekken.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Schiedam zijn aangegeven als choleralijders, van 6—15 Sept. aanget. 9, gest. 5, hersteld 2; — 15—17 aanget. 13, gest. 5, herst. 0; — 17—19 aanget. 34, gestorven 15, hersteld 0; — 19—21 aanget. 18, gest. 20, hersteld 0; — 21—23 aanget. 18, gest. 11, herst. 5; 23—26 aang. 33, gest. [illegible], herst. 7; — totaal 125 aanget., 86 gest. en 14 hersteld. In behandeling gebleven 25.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te [illegible] zijn aangegeven op 27 September: 40 cholera-lijders, [illegible] herstelden, en 24 overledenen.

Wij vernemen nog de navolgende bijzonderheden nopens de verwoestingen door den jongsten storm aangerigt: nabij Gorinchem zijn onderscheidene polders in den Biesbosch en het Manneckeland onder Oudendijk ondergeloopen, waardoor eenige runderen zijn verdronken. Eene aak met hooi is beneden Werkendam van hare ankers geslagen, voorbij Gorinchem gedreven en boven Loevestein gaan vastzitten. De opvarenden, die in levensgevaar verkeerden, zijn door eene stoomsleepboot afgehaald.

De stad Brielle werd gedeeltelijk overstroomd en nabij Zeeburg, onder Oostvoorne, werd het kofschip *Regina Elisabeth* tot nabij het Duin op het strand geworpen. Men zal veel moeite hebben om het vaartuig weder vlot te krijgen.

Uit Helder verneemt allerwege van meerdere of mindere schade; de havenkade werd door de woedende zee doorgebroken, hetwelk echter gelukkig spoedig ontdekt en verholpen werd.

Te Kampen is het water op den IJssel zeer hoog gerezen; de Uiterwaarden staan allen onder water; aan den IJsselkant staat het water op de kaden voor de stad; de Mastenbroeker en Drontter zeedijken zijn overgeloopen.

Men meldt uit NIJMEGEN, dat van den 7den tot den 17den op eene bevolking van ruim 21000 zielen, slechts een sterfgeval heeft plaats gehad, ofschoon de kermis vele vreemden had gelokt. In 1850 werd deze stad ook door de cholera geheel verschoond; in den nacht van den 23 dezer echter is een persoon, te Voorburg woonachtig en herwaars gekomen tot het opkoopen van aardappelen, aan de cholera overleden. Door het gemeente-bestuur is eene vroegere kazerne als hospitaal ingeruimd voor voorkomende gevallen.

Zondag avond begon te Schiedam een hevige noordenwestewind zoodanig op te zetten, dat hij weldra in een storm veranderde en bijna onafgebroken tot gister namiddag voortduurde. Het Maaswater was daardoor zoo gestegen, dat het eene hoogte bereikte van 1.10 boven A. P., zijnde 2 duimen hooger dan het merkteeken van den geduchten vloed van 1775 aan de buitensluis aanwijst. De ooster- en westerhoofden waren als in eene zee herschapen. De bewoners van dat gedeelte onzer stad hebben door de tijdig genomen voorzorg-maatregelen, voor zoo verre ons bekend is, weinig of geen schade geleden. Van de scheepstimmerwerf *de Nijverheid* zijn, even als van andere kooplieden, vele houtwaren vermist. Onderscheidene boomen zijn ontworteld geworden of hebben een gedeelte hunner takken verloren; van sommige molens zijn de hekken gewaaid en van enkele huizen de schoorsteenen. De communicatie, door de diligence-ondernemingen van hier op Rotterdam, Vlaardingen en Maassluis, alsmede door de stoombooten naar elders, was geheel gestremd. Ook van de meeste plaatsen uit dezen omtrek, vernemen wij dat het water [illegible] over de schepen die naar zee zijn gegaan. (*Maasbode*.)

☐ Uit DRUNEN schrijft men ons van den 27sten:

Hadden wij in den afgeloopen zomer reeds vele rampen te betreuren, ook de dag van gisteren was allernoodlottigst.

De onstuimige zee heeft als het ware hare woede gestild, met in de polders van het Bergsche veld, den Biesbosch en de Langstraat een aantal slagtoffers te vellen en eene menigte rampen te verspreiden.

De storm van Zondag ll. had reeds eene zeer hooge vloed aangestuwd; in plaats van vallen bleef het water wassen, tot dat gisteren een nieuwe vloed met ongelooflijke snelheid van af den Moerdijk tot Drunen alles onder water zette; hetzelve bereikte de kruin van Keizerdijk, tot de hoogte van 3.40 boven A. P.

Vele landlieden, die in de lage polders van den Biesbosch in tenten verbleven waren om nagras te hooijen, hebben het leven verloren: hun getal is nog niet juist bekend, doch men schat het op niet minder dan 40.

Van 7 personen, die op een hooiberg gevlugt waren, heeft men er slechts 4 met een aak kunnen redden; deze verhaalden dat in hunne nabijheid nog 12 personen op gelijke wijze hun leven poogden te redden, doch allen omgekomen waren.

Den geheelen namiddag en nacht heeft men al het mogelijke aangewend om het vee uit de weide te redden. Het getal verdronkene, vooral beneden Keizersdijk, is ontelbaar.

Duizende bunders hooigras, gemaaid en ongemaaid, zijn weggespoeld of bedorven; gekapt hout en gemaaide haver vindt men overal tegen dijken en heuvels, in groote massa's, aangespoeld liggen.

Ontelbare bunders weide zijn door den slip, welke den vloed nalaat, voor het geheele saizoen onbruikbaar geworden, zoodat vele landlieden, die hun vee al mogten redden, hetzelve uit gebrek aan voeder zullen moeten verkoopen.

Het is niet mogelijk, de rampen te beschrijven, die men van alle zijden verneemt. Met een beklemd hart ziet men nadere bijzonderheden te gemoet, aangaande het getal in den vloed omgekomen personen.

Gelukkig nog dat het weder van Zondag vele lieden heeft teruggehouden, zich naar het hooiveld te begeven, anders toch zou het getal slagtoffers oneindig grooter zijn.

⩤ Uit BAARDWIJK wordt ons van den 27sten gemeld: De felle storm uit het westen, welke maandag ll. den ganschen dag aanhield en vele daken en boomen beschadigde, heeft (naar men verhaalt) eene doorbraak in den dijk nabij Geertruidenberg veroorzaakt. Hierdoor zijn de omstreken geheel overstroomd, waartoe het gestremde water uit de Oude Maas het zijne aanbragt, zoo dat het gansche land tusschen het Overland en de Langstraat in eene zee is herschapen. Men spreekt ook van lijken die zouden zijn komen aandrijven, doch hiervan is weinig met zekerheid bekend.

— De zenuw-zinkingkoortsen nemen op vele plaatsen in de Langstraat aanhoudend toe.

§ *Scheveningen* 28 *September*. Gisteren avond zijn twee haringschuiten van den reeder *A. Mos* stuurlieden *L. Spaans* en *M. Mos.*, alhier aangekomen. De zeelieden verklaren nimmer een storm op zee te hebben doorgestaan zoo als de laatst gewoed hebbende. Van de schuit van schipper *M. Mos* zijn al de netten (vleet) weggeslagen. Deze zag in den vroegen morgen van den 26 dezer eene schooner in zijne nabijheid in één oogenblik met man en muis vergaan. Alle vaartuigen, welke onze visschers op [illegible] ontmoetten, verkeerden in haveloozen toestand.

Gisteren ochtend was te Scheveningen in het gezigt eene pink, zonder mast, te Katwijk te huis behoorende; nog twee andere vaartuigen, een driemaster en eene sloep, waren mede in het gezigt.

Men schrijft uit den Helder het volgende:

De hoop op eene zoo zeer gewenschte en noodzakelijke duinwaterleiding, door medewerking van den heer J. M. van der Made, civiel ingenieur en aannemer der gazverlichting te Dordrecht, een man van ondernemenden geest en door studie, praktijk en ondervinding met technische kennis toegerust, wordt al meer en meer verlevendigd. De verwezenlijking van dit plan, waardoor de ingezetenen, zoowel als de koopvaardij- en oorlogschepen, spoediger, goedkooper en beter drinkwater zouden verkrijgen, zal eene ware weldaad voor onze gemeente zijn.

Het *Weekblad van het Regt* zegt:

Bij vonnis van de arr. regtbank te Amsterdam, van den 7den dezer, is tegen S. A. Dwars, te Amersfoort, schrijver van «de Bagijn van Amersfoort, Menschelijke dwaasheid, Huisjes-schat» en meer dergelijke schriften, regtsingang verleend met bevel tot dagvaarding in persoon, [illegible] het schrijven en ter publieke uitgave afstaan en verkoopen van een pamphlet, getiteld: «de vermakelijke curieuse Roomsche poppenkast (Rarekiek) in Junij of Julij 1853 te Amsterdam, bij R. P. van Cittert uitgegeven, welk pamphlet doorgaande (en meer bepaaldelijk in eenige aangehaalde zinsneden) allerliederlijkste taal bevat en alzoo strijdig is met de goede zeden.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 28 September 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	64¼ [illegible]			
Dito Certificat.	3	74 [illegible]	*Hope* 1798/1816	5	106⅞ 107
Dito Dito	4	98 [illegible]	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	94⅛ ⅓
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	
België.			Dito *Stieglitz*	4	90
Certificaten	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild*	2½		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	78
Obligatiën	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	20 15/16 1⅛ 21	Obligatiën	4	84
Dito Buitenl.	3				
Dº Binnenl. s/m.	3	40½ 41 40⅞	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		5 3/16 ¼	Metalliek	5	[illegible]
Amort. Schuld.		4 11/16	Dito bet. Amst.	5	92½ ⅝
Portugal.			Dito letter B.	5	92½ ⅝
Londen nieuwe.	5	37 3/16 ⅛ 3/16	Dito 1847	2½	40 7/16 ⅝
Dito uitgest	4		Dito 1851/1852	2½	40 7/16 ⅜

Mexic., te Londen 3 pct. 22, ¼; Dito Onb. 21¾, 22 21⅞; Gren., te Londen Onb. 19⅞, 15/16, Dito Uitg. 8 3/16, 5/16; Peru., 4½ pct. 68, ¾; Brazil. 4½ pct. 95.

Met uitzondering van Hollandsche, Oostenrijksche en Russische fondsen welke zich alle vrij goed gesouteneerd hebben, was de markt heden wederom ongunstiger gestemd ten gevolge van verkooporders welke in de meeste overige soorten bewerkstelligd werden.

WEENEN, Maandag, 26 Sept. Metal. 5 pct. 93[illegible]; Bank-aktien 1358; wissel op Londen 10.52; zilver 11.

LONDEN, Dingsdag 27 September. Consols op tijd 91[illegible] 92¾; Mex. 3 pct. 23⅜; Peru 4½ pct. 70; Spanje 1 pct. 2[illegible]. Beurs vast.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.